

Breu record de Jaume Carner

També jo, com l'Agustí Pons, m'he assabentat de la mort de Jaume carner i Suñol per una no massa vistosa esquela apareguda a l'*Avui*. Em va sobtar que, ara que tant d'enrenou es fa per certs òbits ciutadans, alguns dels quals obtenen, potser amb raó, que se'ls posi una veritable rastellera d'esqueles, com si haguessin mort sis o set vegades, no apareguessin més ecos o notícies referents al traspàs de Jaume Carner i Suñol. Confesso que l'article que li va dedicar l'Albert Manent en aquestes mateixes pàgines, potser perquè jo anava d'un lloc a l'altre durant aquelles dates, m'ha passat per alt. Però no puc deixar, en aquest moment, d'aportar el meu testimoniatge directe sobre el comportament de Carner en una ocasió molt precisa. Em refereixo a la Conferència Internacional del PEN que se celebrà a Barcelona el 1978, ara fa exactament catorze anys. Ningú no s'ha preguntat mai d'on sortiren els cabals per finançar-la. Quan ja estava la cosa endegada i no es podia fer marxa enrere perquè els compromisos internacionals ja estaven contrets i ens obligaven —havia costat una mica salvar certs obstacles i obtenir l'assentiment necessari— les persones amb qui jo havia parlat i amb qui comptava per subvenir a les despeses ordinàries de l'organització es feren enrere, no en volgueren saber res. No cal esmentar noms, és massa trist. Sort vaig tenir de Jaume Carner, a qui vaig acudir sense conèixer-lo, presentant-m'hi de la part d'una persona que ens era una amiatat comuna. Li vaig explicar molt breument el problema i tot seguit l'aprovà i se'n féu càrrec. Ell va cobrir-me puntualment totes les factures que jo li anava presentant, des del primer fins a l'últim cèntim. També val la pena de consignar que el conjunt de les despeses no va anar gaire més enllà de les set-centes mil pessetes, per inversemblant que sembli. Era el temps dels miracles. Però aquests miracles, perquè fossin possibles, calia que hi hagués sempre algú —comparsa o tramoista— que l'assumís, que mogués els fils invisibles i permetés la il·lusió de cara enfora. Després hi hagué ajudes complementàries, laterals, com la recepció oferta per la Generalitat de Catalunya, quan Tarradellas n'era president i el conseller de Cultura era Pere Pi Sunyer. Però sense el suport inicial i bàsic de Jaume Carner la Conferència del PEN no hauria estat possible o jo hauria anat a parar a la presó.

No sé a quin compte posava Josep Carner aquelles factures. Suposo que no és aquesta quantitat un dels *desfalcs* que endeutaren Banca Catalana. Tinc el convenciment que ell ho va fer com un pur acte de servei, a causa de les circumstàncies més que anòmales per les que travessava el país i perquè ell creia que tot el que era català calia potenciar-ho. Encara sé menys, naturalment, quants ni quins altres serveis equivalents o menys importants pot haver fet Jaume Carner, si és que va fer-ne. El vaig retrobar un parell o tres de vegades després de la seva ensulsiada, la primera molt desvalgut. Ell havia assumit la seva pobresa amb una gran dignitat i procurava tenir el mateix somriure amatent que havia tingut en els seus bons temps. Per això dol encara més que a l'hora de la seva mort el país hi hagi restat tan poc sensible. Si és veritat, com diu Claude-Levi-Strauss en el seu llibre *Tristos tròpics* (que per cert he vist que ha sortit fa ben poc traduït al català): “La representació que una societat es fa de la relació entre els vius i

els morts es redueix a un esforç per amagar, embellir o justificar, en el pla del pensament religiós, les relacions reals que prevalen entre els vius.”

Si aquests mots són certs, dic, la nostra relació ciutadana actual no queda gaire galdosa.

Josep Palau i Fabre

Avui, 28 de setembre del 1992